

Universitätsbibliothek Wuppertal

Epistolæ obscurorum virorum

cvm inlvstrantibvs adversariisqve scriptis

Textvs

Hutten, Ulrich von

Lipsiæ, 1864

Appendex epistolarvm

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-976](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-976)

APPENDEX EPISTOLARVM.

42. Appendicis 1.

Antonius N.

Medicinę quasi doctor,

id est Licentiatus, statim autem promotus

Spectabili viro

Magistro Ortvino Gratio

pręceptorī suo multum venerando

Salutem dicit.

Pręceptor singularissime, secundum quod scripsistis mihi nuper quod
debeam vobis scribere novalia, sciatis quod ego nuperrime veni ex Hey-
delberga ad Straßburg volens emere quędam materialia quibus utimur in
nostris medicinalibus, ut scitis credo: quia etiam est consuetudo apud
vestros medicos, ut si non habent in suis apotecis, tunc solent pergere in
15 aliam civitatem ut possint emere ad practicationem suam: sed stent illa.
Cum itaque venissem illuc, venit ad me unus bonus amicus qui est mihi
multum favorabilis, et quem vos bene cognoscitis, quia fuit diu etiam Co-
lonię sub virga vestra; ille mihi dixit tunc de uno qui erat dictus Erasmus
Rotterdamus, mihi prius incognitus, qui esset homo valde doctus in omni
20 scibili omnique doctrinarum genere; et dixit quod esset iam in Straßburg:
ego nolui credere et adhuc non credo, quia videtur mihi impossibile quod
unus homo parvus, ut ipse est, tam multa deberet scire. Rogavi ergo
illum qui mihi talia dixit valde plurimum, ut vellet me tamen ducere ad
eum ut possem eum videre. Habui etiam mecum tunc unum Rapiarium
25 quod intitulavi 'Vade mecum in medicina', ut soleo semper habere, quando
ambulo transcampis ad visitandos pacientes vel ad materialia emenda: in
hoc habeo etiam varias quęstiones quę sunt valde subtiles in arte medici-
nali. Ex illo rapiario enucleavi mihi unam quęstionem cum suis notabi-
libus et argumentis pro et contra, cum quibus volui armatus venire contra
30 illum quem dicebant tam scientiosum, ut possem tamen experientiam fa-
cere an etiam aliquid sciat in medicina vel non. Cum igitur dixissem hoc
amico meo, instituit collationem optimam et invitavit Theologos speculati-

¹ *Sequentes 7 huius appendicis epistulae primum prodierunt in 3.* ⁷ Gra. 3.

⁹ S. 2. ²⁸ medicinali ex 3.

vos, Iuristas splendidissimos, et me quasi unum ex medicinarum practicatoribus, licet indignus. Nempe cum sedissent, tunc diu tacuerunt neque aliquis ex nobis voluit incipere præ pudore. tunc ego stimulavi meum proximum consessorem, quod mihi ad salvos deos ex abrupto occurrit in memoriam,

5

Conticuere omnes intentique ora tenebant;

quem versum adhuc habeo in recenti consideratione, quia vos cum exposuistis nobis Virgilium in Eneidis, tunc pinxi ad illum versum, ut facerem mihi locationem in libro meo secundum quod iussistis nos, unum virum qui habet claustrum in ore. Sic ergo iam optime venit ad propositum, cum ille scientificus etiam sit poeta ut ipsi dicunt. Quippe cum sic taceremus invicem, ipsemet incepit magno præludio sermonisare: ego vero non intellexi, vel non sum ex legitimo thoro natus, unicum verbum, quia habet tam parvam vocem: puto autem quod fuit ex theologia: et hoc fecit ut possit attrahere illum magistrum nostrum, virum maxime profundum in theologia, qui nobiscum sedebat in collatione. Quinimo cum finivisset illud præludium, tunc incepit magister noster disputare subtilissime de ente et essentia, quod non opus est iam repetere, quia bene pertractastis illam materiam. Illo finito ipse respondit paucis verbis; tunc iterum omnes tacuerunt. Tunc ergo hospes noster qui est bonus humanista, incepit quædam dicere ex poetria, ubi laudavit valde Cæsarem Iulium in suis scriptis et etiam factis. profecto cum hoc audivissem, erat mihi bene adiutatum, quia multa legi et audiui in poesi a vobis dum fui in Colonia, et dixi: "Quoniamquidem igitur incepistis loqui de poetria, non potui me longius occultare, et dico simpliciter, quod non credo Cæsarem scripsisse illa commentaria, et volo dictum meum roborare hoc argumento, quod sic sonat: „Quicumque habet negocium in armis et continuis laboribus, ille non potest latinum discere. Sed sic est quod Cæsar semper fuit in bellis et maximis laboribus: ergo non potuit esse doctus vel latinum discere. Revera puto igitur non aliter quam quod Suetonius scripsit illa commentaria, quia nunquam vidi aliquem, qui magis haberet consimiliorem stilum Cæsari quam Suetonius". Postquam ita dixissem et multa alia verba quæ hic causa brevitatatis omitto, quia ut scitis ex antiquo dicterio: "Gaudent brevitate moderni", tunc risit Erasmus et nihil respondit, quia cum tam subtili argumentatione superavi. Et sic inposuimus finem collationi et nolui questionem meam in medicina proponere, quia scivi quod ipse non sciret, cum non sciret mihi solvere illud argumentum in poesi, et ipse tamen esset poeta; et dico per deum quod non est tam multum ut dicunt de eo: non scit plus quam etiam alius homo; in poesi bene concedo quod scit pulchrum

¹ . Et 3. ³ pudore tunc 3. ⁸ Eneidis tunc 3. ¹⁰ ore sic 3. ¹⁶ finiffet 3.

³⁷ poeta 3.

latinum dicere. Sed quid est? in anno multa possumus talia discere: sed in speculativis scientiis, ut est theologia et medicina, multo aliter faciendum est si quis velit eas discere, quamvis ipse etiam vult esse theologus. Sed, bone præceptor, qualis theologus? nempe simplex, quia laborat tantum circa verba, et non gustat res ipsas interiores: sicuti (volo facere optimam comparisonem) si aliquis velit comedere nucem et comederet superiorem partem, et nucleum nunquam attingeret: sic etiam est cum illis secundum meum obtusum intellectum. Sed multo aliter intelligitis quam ego, quia audio quod iam etiam vultis accipere ornamenta doctoralia in theologia: ad quod deus et sancta dei genitrix velint vos promovere. Sed tamen hoc dico pro me, ne fiam longior quam proposui, quod velim plus acquirere mea arte (si saltem deus concederet mihi, ut haberem multos egrotos) in una septimana quam Erasmus vel alius poeta in uno anno. Et hoc sufficiat pro nunc, et habeant sibi hoc: quia per deum iam maxime fui iratus: alia vice volo vobis plura novalia scribere. Vivite et valete quam diu unus fenix vivere potest: quod dent vobis omnes sancti dei, et me diligite sicut adhuc semper fecistis. Datum in Heydelberga.

43. 44. Appendicis 2. 3.

Gallus Linitextoris Gundelfingensis

Cantor inter bonos socios

Salutem dicit

Magistro Ortvinio Gratio

præceptoris suo plurifariam dilecto.

Reverende domine magister. Quia scripsistis mihi ad Eberburek valde solaciosam litteram, in qua consolastis me quia audivistis me esse infirmum: propterea habeo vobis grates sempiternas. Sed in illa epistola scripsistis vobis fuisse mirum quare fuisset factus infirmus, cum non habeam magnos labores, ut etiam nec alii habent qui dicuntur sine labore, id est dominorum servi. Ha ha ha! oportet me ridere, vel sim spurius, quod queritis ex tam simplici mente: non scitis quod hoc est in dei voluntate quod potest unum facere infirmum quando vult, et iterum sanare quando sibi placet: si semper debet venire infirmitas ex labore, tunc mihi non esset bonum: licet vos dicatis me non multum laborare. Quippe cum fui nuper in Heydelberga apud bonos socios, tunc maxime semper cogebar laborare cum collo, bibendo scilicet vinum, quod non mirum fuisset quod traxissem collum meum ab inde: et vos non putatis esse illum laborem? Sed sufficiat hæc responsio ad illam partem: postea sequitur in vestra lit-

¹ est in 3. ³ difcere quis 3. ⁵ Sicuti 3.²¹ S.D. 3. ²² M. 3. ²³ lram 3. ³⁰ queris 3. ³⁷ lra 3.

tera quod debeam vobis disponere unum libellum in quo stet aliquid pulchrum pro iuvenibus quod possitis resumere. Cum igitur fuistis mihi semper amabilis propter disciplinas vestras varias quas scitis mentetenus, non potui me servare ut non mitterem vobis unam epistolam ex pulchro libello qui inscriptus est 'Epistolare magistrorum lipsensium', quem dictaverunt magistri dispositissimi in alma universitate lipsensi; et hoc propterea feci, si placet vobis illa prima littera, tunc volo mittere totum librum, quia non libenter permitto a me: est ergo ista epistola talis in principio:

Magister Curio

Regens veterrimus in bursa Henrici Lipsig

10

Salutem dicit

Matthie Falckenbergensi

ex antiqua familia Nobilistæ

ante Quinquaginta annos et adhuc suo socio indivisibili.

Quoniamquidem cum sit iam longum tempus ut non fuimus simul apud¹⁵ invicem, bonum esse puto vobis semel velle scribere, ut antiqua amicitia non destruat: quia audiui a multis vos adhuc vivere et vos bene habere, atque sitis adhuc in bona possibilitate sicut fuistis adhuc iuvenis: quod ego per deum sanctum cum maxima hilaritate audiui: sed parcat mihi bonus deus quod tam robuste iuravi. Utinam deus et sancta Maria semel velint²⁰ permittere ut huc possitis equitare, quia audio vos iam non sic libenter equitare sicut fecistis quando fuistis mecum in Erphordia et in ceteris partibus Saxonie; quando ego sepius admiratus sum vestram hilaritatem, cum equitastis in equo. Ego valde timui quando audiui Wormacienses habere litigium cum quodam nobilista, ne vos etiam essetis cum illo, quia²⁵ una antiqua familia, sicut vos estis, est libenter apud aliam; semper in iuventute cum illis libenter fuistis zecchando et equitando, in quo ego vos sepe taxavi. Sed tamen cum adhuc omnia bona sunt, volumus referre Deo Iesu meritas grates quod tam diu mansimus sani. Miror valde quod mihi nunquam scripsistis, cum tamen habetis multos nuncios ad Lipsig,³⁰ et bene scivistis quod hic semper habitavi. Ego non possum esse tam piger ut vos estis, quare etiam scribo vobis, et semper scribo libenter, et scio quod in illis annis, quibus nos simul invicem non vidimus, scripsi plus quam viginti litteras ad doctos viros meos equales. Sed transeat ille error cum ceteris. Domine nobilista, ego velim quod nuper fuissetis hic,³⁵ quando Serenissimus princeps Saxonie habuit suas nupcias cum pulcherrima corisatione, ubi fuerunt multi nobiliste. Ego fui in illis nupciis misus cum Rectore nostro lipsensi: ut solet fieri: ubi propinavimus magnam

⁴ : vnā 3. ⁷ lra 3. ¹⁰ et 30 lipfig 3. ¹¹ S.D. 3. ³⁴ lras 3.

Crateram et multos florenos intra, et mansimus ibi per duos dies, et fuimus valde leti et hilariter nos refecimus comedendo et bibendo. Ego habui mecum unum famulum qui habuit duas ollas, et ille bene scivit ubi ego sederem in mensa, et posuit illas ollas infra scamnum meum: tunc habuimus vinum de meliori: scitis bene quod est illud: est enim dulcissime dulce, quod ego tam libenter bibo ut mihi fiat rotundum caput inde, et post prandium soleo tunc chorisare: tunc accepi et implevi de meliori, et iterum posui infra mensam: hoc autem feci quod aliquid haberemus bibere in via: postea inter alia multa fercula habuimus bonum Galrinum cum multis gallinis et bonis rebus: tunc accepi aliam ollam et implevi cum tota gallina: etiam hoc feci ut magnificus dominus Rector et ego haberemus aliquid comedere in via. Illo sic habito dixi ad unum nobilistam: 'domine nobilista, vocate mihi servum meum, habeo sibi aliquid dicere': cum ille fecisset et servus venit, dixi: 'famule, veni, leva mihi cullellum quod cecidit mihi infra mensam' (sed tamen ego libenter misi cadere), et sic repsi infra mensam et accepit cullellum et ollas infra vestem, et sic distillavit quod nullus unquam vidit. O sancta Dorothea, si tunc affuissetis nobiscum in via, quando perreximus ad Lipsig iterum, quam iucunditer voluissimus vitam habuisse: ego comedi etiam ad duos dies postea de illis reliquis, quia non potuimus totum comedere in via: propterea autem vobis hoc scripsi, quia scio quod vos etiam libenter distillatis per filtrum et per saccum: tunc enim fecistis cum fuistis adhuc mecum, ubi ego didici a vobis: et est in bona fide optima ars: ego non vellem carere centum aureis. Dixit mihi nuperrime unus quod habetis pulchrum hortum in vestra patria, in quo habetis multos fructus, et piras et pomas et botros; et cum estis in hospicio vestro, quia non habetis propriam mensam in domo, tunc habetis magnum Carnirum, in quem distillatis et simellas et assatas aves et carnes, et ita pulchre facitis distillationem, ut nemo vidit, quod ego miror: sed credo hoc habetis ex longo usu: usus enim facit artem, ut dicit philosophus nono phisicorum. Audio etiam quod habetis vobiscum unam amasiam quae non vidit bene cum uno oculo: ego miror profecto quod adhuc potestis esse in nocte unus vir et estis tam senex: et quod mihi maxime mirum est, audiui quod res vestra stetit una statione ad sex hebdomadas, quod non potuistis flectere, et vos dixistis quod esset ex infirmitate. O dio, si etiam haberem talem infirmitatem, quam bonus socius tunc velim esse. Sed credite mihi, non possum amplius sicut scivi in iuventute; et percussi extra domum meam cocam ante quattuor hebdomadas, tam diu est quod nihil magis potui. Est adhuc unum quod volo vos petere antequam faciam conclusionem: si habetis aliquem puerum vel consanguineum, vel si scitis bonum amicum qui habet, et si debet studens fieri, tunc mittite huc ad

¹² : illo 3. ¹⁸ lipfig 3. (ut solet.) ²¹ viltrū 3. ³⁹ conclusionē fi

Lipsig ad me: nos habemus multos doctos magistros apud nos, et habemus bonum comedere in bursa nostra et cotidie septem fercula bis, mane et sero, scilicet Primum dicitur 'Semper', id est teutonice grutz, Secundum 'Continue', id est sop, Tertium 'Cottidie', id est muß, Quartum 'Frequent', id est magerfleisch, Quintum 'Raro', id est gebrotes, Sextum 'Nunquam', id est keße, Septimum 'Aliquando', epffel und birn. Et cum hoc habemus bonam potationem quę dicitur Conventum. Ecce videte, non est satis? illum ordinem semper servamus per totum annum, et laudatur ab omnibus. Sed tamen in habitationibus nostris extraordinarie non habemus multa comedere, quod etiam non esset bonum, alias enim suppositi nostri non studerent: quare ego scripsi ad habitationes omnium illos duos versus:

Regula bursalis est omni tempore talis:

Prandia fer tecum, si vis comedere mecum.

Sed hoc sit satis, videtis quod etiam sum poeta, ne videar superfluus.¹⁵ Datum raptim ex Lipsig, sub blauio cęlo, et valete cum amasia vestra letius quam apis in thymo vel piscis in undis. Valete adhuc semel.

Nunc videte, domine Magister Ortvine, si placet vobis illa epistola, tunc volo vobis mittere totum librum plenum, quia sunt valde bonę secundum meum debile ingenium: alias nihil magis possum vobis iam scribere.²⁰ Valete in eo qui cuncta creavit. Datum in Eberburek, ubi velim quod essetis mecum, vel diabolus confundat me. Sexta feria infra pasche et penthecoste.

45. Appendicis 4.

Arnoldus de Thungaris

25

magister noster in sacra pagina

Salutem dicit

Magistro Ortvino Gratio.

Venerabilis domine magister. Ego vexor iam supra vexationem: nunc intelligo illud dicterium poetarum esse verum: 'Nullum damnum solum',³⁰ et hoc volo sic probare. Ego iam sum infirmus, et supra illam infirmitatem venit mihi alia vexatio maxima, quę est talis. Currunt cotidie ad me homines et etiam scribunt ad me ex diversis provinciis, ut notus sum in omnibus regionibus propter libellum, quem feci contra defensorium Iohannis Reuchlin, ut scitis. Illi homines dicunt et scribunt eos mirari quod³⁵

⁸ fatis: 3.

¹¹ studerent quare 3.

¹⁵ fatis videtis 3.

²² pasche sic 3.

²⁷ S.D. 3.

permittimus Ioannem Pfefferkorn, tinctum Iudeum, accipere nostrorum causa laborem scribendi, ut defendat se et nos omnes contra Reuchlin, et defendat fidem nostram: sic quod ipse habeat nomen et nos tamen scripta omnia fecerimus quę emisit suo nomine, ut tunc verum est: in confessione hoc dixi. Dixerunt etiam quod iam compilasset novum librum quem intitulavit in latino 'Defensorium Iohannis Pfefferkorn contra Iohannem Reuchlin', in quo enarrat totum factum a principio usque ad finem; quem libellum theutonisavit etiam. Cum ego hoc audivissem, dixi quod non esset verum, simpliciter quia ego nihil scirem de hac re; et si fecit, tunc per deum scandalum est, quod me non fecit certum, et tamen prius semper me consultavit. Credo quod ipse iam non recordatur mei, cum sum infirmus: si me interrogasset, tunc dixissem uno modo satisfuisse, quia scio quod scribendo nihil acquiremus: nam Reuchlin semper restimulat quod habet diabolum. Si ergo ita est, tunc peto diligenter, ut non faciat, quia vos potestis impedire tanquam corrector suorum librorum. Secundo audiavi etiam, quod non tam vehementer dolui, vos lardasse ancillam (cum honestate dico) Quentels impressoris et fecisse sibi unum puerum: atque ut verum sit: tunc ipse dedit sibi veniam et non vult pati amplius in domo, et iam est in propria domo, et facit antiquas tunicas novas. Peto vos propter maximam charitatem quam habuimus semper alternatim, ut velitis mihi hoc scribere an sit vel non, quia ego libenter vellem eam diu supposuisse; sed tamen non volui facere, quia timebam quod esset adhuc virgo. Si autem ita sit, quod vos fecistis, tunc si potestis pati, volumus ad unam dicam lardare, ego hodie et vos cras, quia digniora sunt priora, ego doctor et vos magister: dico tamen hoc sine contemplatione: sicque volumus hoc in secreto servare atque eam nutrire cum puero expensis mutuis: et scio quod ipsa libenter erit contenta: atque etiam scio, si diu lardassem eam, non esset mihi infirmitas illa: spero tamen quod volo renes purgare, ut fiam sanus. Et cum hoc valete; si non fuisset debilis transicionis, tunc met ivissem ad vos et non scripsissem: sed tamen vos debetis mihi rescribere. Datum raptim ex bursa nostra Montis.

46. Appendicis 5.

Ioannes Currificis Ambachensis

Ortvino Gratio Daventriensi

Salutis Plurimum.

Quoniamquidem mihi nuper scripsistis quomodo mihi succederet in Heidelberga et quod etiam vobis rescriberem quomodo placerent mihi hic

¹ Io. 3. ¹⁷ Pro () in 3. est: . ³⁴ Ioannis 3. ³⁷ succederet 3.

Doctores et magistri, Sciatis ergo primo quod quamprimum veni ad Heidelbergam, fiebam cocus in bursa, ubi habeo mensam gratis et etiam aliquas pecunias pro mercede, et possum proficere et complere ad gradum magisterii. Sic etiam fecit pauper Henricus qui non habuit libros neque papirum, sed omnia scripsit ad pellicium suum. Ita etiam nutrit se Plautus qui portavit saccos ad molendinam sicut asinus, et tamen postea evasit in doctissimum autorem, quia postea scripsit metra et prosas. Præterea ut sciatis qui sunt hic viri docti, volo vobis prius recitare de dignioribus, et deinde successive de aliis, quia, ut dicit philosophus primo phisicorum: 'Oportet ex universalibus ad singularia procedere'. Et Porphirius etiam descendit a genere generalissimo ad speciem specialissimam, ubi iubet Plato quiescere. Et a dignioribus debet fieri denominatio, ut dicit gentilis magister in secundo de anima. Inter omnes doctores Theologiæ est unus hic qui est prædicator nobiscum, et habet tubalem vocem, licet parvus sit: illum audiunt homines libenter prædicare et tenent aliquid de eo, quia per deum ipse est doctus, et doctus in superlativo, dico vobis, et multi homines intrant eius prædicationes, quia ipse est delectabilis et lacerat bonos possos in ambone sive cancellis. Ego audiui semel ab eo ex libris Posteriorum de questione, quia est quid est, si est, et propter quid est, et omnia scivit in theutonice dicere. Præterea semel prædicavit de virginitate, et dixit quod virgines quæ amiserunt suam virginitatem, solent dicere quod sit eis per vim factum. Tunc ipse dixit: 'Bene veneritis, per vim: ego quero, si unus haberet nudum gladium in una manu et vaginam in alia, et ipse semper moveret vaginam, nonne est ita quod ipse non posset gladium intra stimulare? sic etiam est in virginibus'. Præterea semel in novo anno quando unicuique statu dedit novum annum, tunc dedit studentibus in Tribus Bursis (quia hic sunt moderni et antiqui), modernis dedit Saturnum, et ita exposuit: 'Saturnus est frigidus planeta, et ille bene convenit modernis, quia ipsi sunt frigidi artiste, quia non servant Sanctum Thomam et Copulata et Reparationes secundum processum burse montis in Colonia'. Sed Thomistis dedit pro novo anno unum puerum qui dormivit apud Iovem et vocatur Ganimedes. ille quadrat realitis, quia Ganimedes propinat Iovi vinum et cerevisiam et dulcem potum de lacaratio, quam historiam pulcherrime interpretavit Torrentinus in primo libro Aeneidos. sic etiam reales infundunt eis artes et scientias, et multa arguitur. Et multa alia delectabilia, ut unus posset mirare. Ego credo quod iacuit multas noctes, et non dormivit quando illa ita subtiliter et pulcherrime speculavit. Sed sunt multi qui dicunt quod sit frascaria quod ipse prædicat, et vocant eum 'Quacculator' et 'Ioannes cum destructo capite' et 'auca caput', ex illa ratione, quia ipse stetit semel male in disputatione;

²¹ quæ] qui 3. ²³ vim Ego 3. ²⁵ stimulare: 3. ³² Ille 3. ³⁵ Sic 3.

tunc expeditur eum ita realiter sicut unus in centum annis expeditus est. Et unus expectavit eum ante lectorium et detraxit suum baretum ab inde (sed non propter honorem, sed sicut fecerunt Iudei quando coronaverunt Christum et flectebant genua) et dixit: 'Domine doctor, cum sup-
 5 portatione, Deus benedicat vobis balneum'. Tunc ipse dixit: 'Deo gratias, Domine Baccalaurie', et non dixit amplius et abivit: unus dixit mihi, quod oculi eius steterunt sibi plenum aqua, et credidit quod ploravit postea. Et quando ego audivi tales vexationes, tunc doluit mihi in ventre, et si ego scivissem quis ille leccator fuisset, ego percussissem me cum eo, et
 10 si deberent mihi caput cum una dila abinde trusisse. Sed ipse habet adhuc unum discipulum, ille est mihi unus doctus vir, et quasi plus quam doctus, et etiam quasi plus doctus quam suus præceptor, nisi quod ipse est simplex baccalaureus in biblia: ipse iam pauculis, immo paucissimis temporibus præteritis intimavit bene viginti quæstiones et sophismata, et
 15 semper contra modernos, videlicet Utrum deus sit in prædicamento, Utrum essentia et existentia sint distinctæ, Utrum rollationes a suo fundamento sint distinctæ et Utrum decem prædicamenta sint realiter distincta. Hui quot respondentes! ego non vidi in vita mea plus respondentes in lectorio, et ipse etiam defendit sua dicta et imposuit honorem, quia unus simplex
 20 magister haberet cum uno sufficientiam: ego miravi quare Decanus admisit, ego credo quod fuit insanus propter Caniculares, quia est contra statuta. Et quando disputatio fuit, ex tunc ego in laudem ipsius metricavi illa carmina ex tempore, quia ego pro parte sum humanista:

Hic est unus doctus magister,
 25 Qui intimavit bis vel ter,
 An esse essentię
 Distinguat ab esse existentię;
 Et de Rollationibus,
 Et de prædicamentorum distinctionibus,
 30 Et utrum deus in firmamento
 Sit in aliquo prædicamento:
 Quod nemo fecit ante eum
 Per omnia sæcula sæculorum.

Sed de hoc sufficienter. nunc de poetis volo aliquid dicere vel scri-
 35 bere, et sic: Est hic unus qui facit Valerium Maximum, sed ipse non placet mihi in media parte tam bene sicut vos mihi placuistis quando vos fecistis Colonię Valerium Maximum, quia ille hic procedit simpliciter, vos autem quando legistis ibi de neglecta religione, de Somniis, et de Auspi-
 tiis, tunc allegastis sacram scripturam, videlicet Cathenam auream quę
 40 vocatur Continuum beati Thomę, Durandum et alios sublimatos in Theo-

¹⁵ Utrum] U. 3. et sic in sqq.

³⁴ sufficienter nunc de poetis Volo 3.

logia, et iussistis quod bene notaremus illa puncta ex sacra pagina et pingeremus ibi unam manum et disceremus mentetenus. Sciatis etiam quod hic non intrans tam multa supposita sicut Colonię, quia Colonię studentes possunt esse sicut hic sunt scutones, et ibi aliqui studentes scutant etiam parthecas, quod non volunt hic concedere, quia oportet hic quod omnes habeant mensam in bursa et sint in matricula universitatis. Sed quamvis hic sunt pauci, tamen sunt audaces et bene tam audaces sicut illi multi in Colonia, quia ipsi scalaverunt nuperrime unum regentem in bursa, qui stetit ante cameram et audivit quod luserunt interius: tunc unus voluit exire et invenit eum ibi et proiecit eum per gradus. Pręterea etiam sunt audaces, quia percutiunt se hic cum reuteris sicut faciunt Colonię cum Do-leatoribus, et incedunt more reuterorum cum productis gladiis et Chordis et Spadis, etiam cum plumbatis, ubi habent cordulam, ut possunt iactare et iterum ad se trahere. Nuper semel reuteri secaverunt hic unum Do-micellum per scabiem quod cecidit ad terram; sed cito surrexit et defen-15 dit se realiter et percussit et secavit eos omnes quod habuerunt Sanctum Valentinum, et omnes currebant fugens. Adhuc unum est quod debetis scire. Vos debetis interrogare Doctorem Arnoldum de Tungari, qui non est minimus in Theologia, An etiam sit peccatum ludere in taxilis pro indulgentiis. Ego scio aliquos prętensores socios qui sunt ribaldi, qui perlu-20 serunt omnes indulgentias quas dedit eis Iacobus de alta platea, quando ipse terminavit causam Reuchlins in Maguntia, quia tres fuerunt ibi, et etiam dixerunt quod illę indulgentię non essent hominibus proficuę. Si est peccatum sicut credo, et non est possibile quod non sit peccatum, tunc ego nosco illos bene, tunc ego volo hoc prędicatoribus dicere, qui 25 erunt eos recte confundere, et ego etiam volo eis met in propria persona, ego sum bene tam audax, ad panem eorum ponere. Nihil est iam amplius ad scribendum, nisi salutate mihi ancillam Quentels quę iam est in puerperio, et Valete Pancratice, Athletice, Pugilice, Basilice, belle et magnifice, prout dicit Erasmus in parabolis. Datum Heidelberg. 30

47. Appendicis 6.

Wendelinus Pannitonsoris

baccalaureus et Cantor in Straßbergk

Magistro Ortvinio Gratio

Salutem plurimam. 35

Vos culpastis me in superiori littera quod atramentum esset mihi balsamus et calamus bissinus et papyrus aurea eo quod ego vobis ita raro

¹⁴ trahere nuper 3. ²² Mag. 3. ³⁰ heidelberg. 3.³⁴ Ortvinio 3. ³⁵ S.P. 3.

scriberem. Ego volo nunc deinceps semper vobis scribere, et maxime quia vos fuistis præceptor meus in Daventria in quinto loco, et quia etiam estis vittrinus meus, quare ego teneor vobis scribere. Sed quia iam nullas novitates habeo, volo vobis alia scribere: sed ego scio quod illa non delectabunt vos, quia vos estis bonus super latere prædicatorum. Nuper semel sedimus in simposio. Tunc sedit ibi unus qui loquebatur tam mirabile latinum, quod ego non omnia verba intellexi, sed aliqua bene, et inter cetera dixit, quod vellet unum tractatum componere qui deberet exire ad proximam missam Franckfurdensem, qui deberet intitulari 'Cathalogus prævaricatorum, hoc est prædicatorum': quia vellet scribere omnes eorum nequitias quas fecerunt, quia iam essent inter omnes ordines nequitiosissimi. In primis quomodo contigisset in Berna quod prior et superiores introduxerunt meretrices ad claustrum, et quomodo fecerunt novum Sanctum Franciscum, et quomodo Beata virgo et ceteræ Sanctæ apparuissent illi Nolhardo, et etiam quomodo monachi voluerunt postea illi Nolhardo venenum dare in Corpore Christi; et quod hæc omnia essent nequitie et fantasie quod ipsi monachi fecerunt, et quomodo deinde essent combusti. Deinde voluit componere quomodo semel unus prædicator supposuit Maguntie in ecclesia ante altare unam meretricem, et quando deinde aliæ meretrices fuerunt iratæ super illam, tunc nuncupabant eam 'monachus meretrix', 'ecclesia meretrix', et 'altare meretrix': et hoc audierunt homines, et cognoscunt etiam adhuc illam meretricem. Et vult etiam componere quomodo unus prædicator voluit uno modo Maguntie in hospitio ad Coronam ancillam lardare, quando prædicatores de Augspurg habuerunt suas indulgentias ibi, quia iacuerunt in illo hospitio, et ancilla voluit lectum facere, et unus monachus vidit eam et currit ei postea et proiecit eam ad terram et voluit ante: tunc ancilla clamavit, et homines venerunt ei in auxilium; alias oportuisset quod illa ancilla servasset ei unum ex. Et voluit componere quomodo hic in Straßberg in clauastro prædicatorum fuissent monachi qui duxissent mulieres ad cellas eorum per ripam quæ fluit apud claustrum eorum, et raserunt eis crines abinde, et illæ mulieres iverunt longe pro monachis, et iverunt ad forum et emebant pisces a viris suis qui erant piscatores, et postea fuerunt traditæ: et taliter prædicatores fecerunt semel nequitiam bachantibus: et quando semel unus prædicator ivit spaciatum cum monacha, tunc iverunt apud Scholas, et scolares trahebant illos duos monachos ad scholam et correxerunt eos audacter, et quando monacham correxerunt, viderunt quod habuit vulvam: tunc omnes riserunt et dimiserunt eos in pace, et tota civitas fiebat deinde plena de illa re'. Tunc ego fui per deum valde iratus quando talia dixit, et dixi ad eum: 'vos non deberetis talia dicere; posito casu quod essent vera, tamen adhuc non deberetis dicere, quia posset bene contingere quod omnes occiderentur in una hora sicut Templarii, si homines illas nequi-

tias omnes scirent'. Tunc dixit: 'ego scio adhuc tot quod non possem ad viginti arcus papiri scribere'. Tunc ego dixi: 'quare vultis de omnibus prædicatoribus scribere? non tamen fecerunt omnes: si illi in Maguntia et in Augspurgk et in Straßberg sunt nequitiosi, tunc alii sunt forte probi'. Tunc ille dixit: 'quomodo confundis me? ego credo quod tu sis filius præ-⁵dicatoris, vel fuisti met prædicator; nuncupa mihi unum claustrum, ubi sunt probi prædicatores'. Tunc ego dixi: 'quid fecerunt illi in Franckfur-¹⁰dia?' Tunc dixit ille: 'nescis hoc? illi habent principalem apud eos qui vocatur Wigandus: ille est caput omnium nequitiarum, et ipse incepit illam hæresem in Berna, et fecit unum libellum de Wesalio, et illum¹⁵ postea in Heydelberga revocavit, cassavit, extirpavit et annullavit; et fecit etiam deinde unum alium librum qui vocatur 'Die sturm-glock', et ipse non fuit ita audax quod scriberet suum nomen, sed misit Iohannem Pfeffer-²⁰korn suum nomen scribere, ut daret sibi medium lucrum, tunc velit esse contentus, quia bene scivit quod Iohannes Pfefferkorn esset talis homo qui²⁵ neminem curaret, etiam suam famam non curaret, quando nisi lucraret pecunias, sicut faciunt omnes Iudei'. Et quando ego vidi quod eorum erant plus quam meorum, tunc ego abiivi; sed fui valde iratus quod ipse non fuit solus: si fuisset ego et ipse solus, ego vellem diabolum pos-³⁰uisse. Valete. Datum ex Straßberg Feria quarta post festum Sancti Bern-³⁵hardi. Anno Millesimo quingentesimo decimosexto.

48. Appendicis 7.

Iacobus de Altaplatea

septenarum et liberalium necnon ingenuarum artium

et Sacratissime Theologiæ professor humillimus

25

necnon in aliquibus partibus in Germania

hæreticorum magister id est corrector

Ortvino Gratio Daventriensi

in Colonia vitam trahens

Salutem in domino nostro Iesu christo.

30

Nunquam fuit tam grata ruriculis dulcissima pluvia tempore longæ siccitatis, neque sol post longas nebulas, quam mihi fuit littera vestra quam ad me huc ad Romam misistis. Quando ego eam legi, tunc fui ita gaudibundus quod libenter flevissem, quia mihi videbatur quod iam essem in Colonia in domo vestra, quando bibimus semper unam vel duas quartas³⁵ vinum vel cerevisiæ, et lusimus in assere, ita lætus fui. Sed vos vultis

³ scribere: nō 3. omēs. Si 3. ¹¹ annullavit: fecit 3. ¹³ nomē Sed 3.
Iohan. 3. ¹⁵ Io. 3. ²⁸ Gra. 3. ³² lra 3. (ut fere ubique.)

quod ego iterum ita faciam sicut vos, hoc est quod ego etiam scriberem quid faciam hic in Roma tam longe, et quomodo mihi succedat: quod volo libentissime facere. Sciatis ergo quod ego adhuc sum sanus divina spiratione. Sed tamen quamvis sum sanus, adhuc tamen non sum libenter hic, quia illa causa, propter quam ego sum hic, est mihi nunc adversa: ego vellem quod nunquam incepissem eam: omnes derident me et vexant me, et noscunt hic Reuchlin melius quam in Almania, et multi Cardinales et episcopi et prelati et Curtisani amant eum. Si non incepissem, tunc essem adhuc in Colonia, et comederem et biberem bene; ego habeo hic aliquando vix siccum panem. Ego credo etiam quod male iam procedat in Almania, quia ego sum absens; omnes iam scribunt libros in theologia secundum suum libitum. ipsi dicunt quod Erasmus Roterdamus composuit multos tractatus in theologia: ego non credo quod faciat omnia recte. Ipse etiam prius in uno parvo tractatu vexavit theologos, et iam scribit theologice: est mihi mirum. Si ego venio ad Almaniam et lego suos codiculos, et invenio unum parvissimum punctum ubi erravit vel ubi ego non intelligo, ipse debet videre quod ego volo sibi super cutem. Ipse scripsit etiam græce, quod non deberet facere: quia nos sumus latini et non græci. Si vult scribere quod nemo intelligat, quare non scribit etiam Italicum et Bohemicum et Hungaricum? et sic nemo intelligeret eum: faciat se conformem nobis Theologis in nomine centum diabolorum, et scribat per Utrum et Contra, et Arguitur, et Replica, et per Conclusiones, sicut fecerunt omnes Theologi, sic etiam nos legeremus. Ego non possum vobis iam omnia scribere, neque meam paupertatem quam hic habeo dicere. Illi Curtisani quando vident me, tunc nuncupant me Apostata et dicunt quod ego cucurri ex ordine; et sic etiam faciunt Doctori Petro Meyer Plebano in Franckfurdia, quia vexant eum ita bene sicut me, quia ipse favet mihi. Sed tamen ipse habet melius quam ego, quia ipse habet bonum officium, quia est Capellanus super dei agro, quod est per deum bonum officium, licet Curtisani dicunt quod sit vilissimum inter omnia officia quæ in Roma possunt esse: sed hoc nihil nocet, ipsi dicunt hoc ex invidia: ipse tamen habet panem suum de hoc et nutrit se taliter qualiter, donec ipse suam causam contra Francfurdienses ad finem ducat. Omni die quasi ivimus ipse et ego spatium in Campo flore, et expectamus Teutonicos: ita libenter videmus Teutonicos. Tunc veniunt illi Curtisani et monstrant cum digitis super nos, et rident et dicunt: 'vide, ibi vadunt duo qui volunt Reuchlin comedere! Comedunt ipsi eum, tunc etiam merdant eum iterum', et habemus tantas vexationes quod deberet lapidem commovere. Tunc dicit plebanus: 'Sancta Maria, quid nocet? nos volumus hoc propter deum pati, quia deus multa passus est pro nobis, et nos

¹⁵ theologice est 3. ²⁰ Hungaricum 2 3. ³¹ Sed 3. ³² invidia Ipse 3. ³⁸ debet 3.

etiam sumus Theologi, qui debent esse humiles et spreti in hoc mundo: Et ita facit me iterum letę mentis, et cogito: 'dicant quid volunt, ipsi tamen non habent omnia quę volunt'. Si essemus in patria et unus faceret nobis ita, tunc sciremus etiam ei aliquid dicere vel facere: quia ego vellem levem causam querere contra ipsum. Nuperrime etiam ivimus uno modo spaciatur, tunc duo vel tres iverunt ante nos et nos post eos, tunc ego inveni unam cedulam: ego credo quod unus eorum misit eam libenter cadere, ut nos inveniremus, et illa continet illa metra:

Epithaphia Hochstrati.

Ira, furor, rabies, dolus, inclementia, livor,
Dum cadit Hochstratus, non cecidere simul:
Hęc ille insipido posuit plantaria vulgo,
Ingenii dotes et monumenta sui.

10

Aliud.

Crescite ab hoc, taxi, crescant aconita sepulchro:
Ausus erat sub eo qui iacet omne nephas.

15

Aliud.

Flete, mali, gaudete, boni, mors una duorum
In medium veniens abstulit his, dedit his.

Aliud.

20

Hic iacet Hochstratus, viventem ferre patique
Quem potuere mali, non potuere boni:
Ipse quoque excedens vita indignatus ab illa,
Męstus ob hoc, quod non plus nocuisset, erat.

Ego et Plebanus quando invenimus illam cedulam, tunc ivimus ad domum²⁵ et iacimus plus quam octo aut quattuordecim dies supra, et non potuimus intelligere: mihi videtur quod me attingant illa metra, quia stat Hochstratus interius; sed ego etiam cogito quod non attingant me ante, quia ego non vocor ita in latino, sed vocor Iacobus de altaplatea vel in teutonice Iacobus Hochstraten. Quare ego mitto illam litteram ad vos, quod³⁰ vos velitis eam interpretare an velit me vel alium. Si vult me (quod ego non credo, quia ego adhuc non sum mortuus), tunc volo inquisitionem facere, et quando ego habeo eum, tunc volo sibi unum balneum preparare, quod non debet ridere: ego bene possum. Ego habeo hic unum bonum fautorem, qui est lansmannus meus, et ille est Stafirus Cardinalis Sancti³⁵ Eusebii: ille debet bene preparare quod veniat ad carcerem, et quod ibi comedat panem et aquam, et habere pestilentiam. Quare facite diligentiam et scribite mihi mentem vestram, ut sim certioratus. Ego etiam audiui quod Ioannes Pfefferkorn esset iterum Iudeus, quod ego non credo, quia etiam dixerunt ante duos vel tres annos, quod esset combustus a⁴⁰

margravio in Hallis: sed etiam non fuit verum de eo, sed de alio qui etiam sic vocabatur fuit bene verum. Ego non credo quod fiat mamma-luca, quia ipse scribit contra Iudeos: et esset etiam omnibus Doctoribus Theologiæ in Colonia et omnibus prædicatoribus dedecus, quia ipse fuit
 5 cum eis bene ante: dicant quicquid velint, ego per deum non credo. Et sic valete. Datum Romę in hospitio ad Campanam in Campo florę Vice-sima prima Augusti.

[Post hanc epistolam tertium prioris voluminis exemplum eum epilogum habet quem supra pag. 62. post epistolam 41. adnotavimus.

10 Sequentem epistolam rustice obscenam in iis demum exemplis habemus quæ ab anno 1556. prodierunt. Damus eam ex exemplo 6.]

Epistola cuiusdam devoti et imperterriti fratris sancti et impolluti ordinis,
 hoc est, divi Augustini, de malis novitatibus nuper in Colmaria factis,
 divina ira super nos, proh bone Deus.

15

49.

Humilis frater

Ioannis Tolletanus

reverendo patri, frateri

Richardo Kalberstatensi,

20

domino vere devoto

Salutem plurimam dicit.

Non possum tibi non sine magno cruciatus animo meo dolore, clam habere, charissime frater, de his quę nobis et nostris sancti ordinis hic in civitate noviter successerunt, et asteterunt. Quia est apud nos in Con-
 25 vento unus frater, quem tu met novisti, spectabilis vir, utilis Monasterio et toto ordini honorabilis, quia habet tubalem vocem in choro, et scit bene ludere in organis. Ipse nuper loquebatur et peroravit unam bonam fautricem ordinis formosam, olim quando fuit, sed nunc apostetavit a nobis et facta est mala bestia. Et dixit tam multum, quod ipsa ad noctem
 30 venit ad illum ad Monasterium, et ad tres noctes ibi mansit. Et venerunt ad eam duo vel tres fratres, et fuerunt omnes læta mente, et leviter sensati cum ea, et fecerunt omnes, ut in festo Codri, fortiter viriliter rem, ita quod bene contenta fuit. Et quando dies factus, quod ipsa debuit ad domum ire, tunc ipse dixit: 'veni, ego volo te exterius mittere, iam videt
 35 te nemo'. Ipsa dixit: 'Da mihi antea meum solarium pro te et alios

18 frateri 6. 19 Rihardo 6. 21 S.P.D. 6. 31 lete mente, 6.

omnes'. Et dixit ipse: 'ego non possum pro alios dare'. Et fuit hoc die plenum officium in choro, et ipse fuit officiator, tunc oportuit eum ad chorum ire, ad incipiendum et concludendum horas, et statim ad eam revenit in dalmatica et in albis, et fuit ei amicabilis in pectore inter millas, et in gremio egregie lusit, et ita quod se nihil mali ad illam providit. Tunc custos pulsavit ad chorum, et ipse cucurrit in albis sine brachia ad interessendum divinis. Et quando revenit, tunc illa mala bestia foras vias iverat, et portavit secum bonam superindusiam tunicam cum cucullo de bono nigro panno. Et quando ad domum venit, tunc statim perscudit in partes, et non timuit incurrere penam excommunicationis, quod vestimentum consecratum destruxit. Vere ibi impletum est illud: 'Diviserunt sibi vestimenta mea'. Et sunt quidam zelosi fratres, qui dicunt, quod illa mala bestia debet invenisse in lyripipiolo cucullo quatuordecim coronatos, quod (heu proch dolor) semper damnosum esset, sed unus credit, et secundus non credit. Tunc quando ille bonus frater vidit, quod iniuriatus¹⁵ et damnificatus fuit, ivit ad pedellum cursorem civitatis (novi Latinistę vocant viatorem) et dixit ad eum: 'chare, vade ad illam, et dic quod det mihi meam cucullam'. Pedellus dixit: 'ego nolo ire, quando tu dicis, sed quando Magistratus dicit, ego volo ire'. Tunc frater, non bene consideratus, ex bono zelo, quem habuit, quod magistratus esset fautor ordinis,²⁰ ivit ad magistratum, et fecit suam querelam. Tunc magistratus fecit actionem, et misit pro ea: et quando venit, magistratus interrogavit eam: 'quare huic suam cucullam deportasti?' Tunc ipsa stetit et sine verecundia omnia manifeste dixit, et quomodo ad tres noctes in monasterio fuit, et quomodo secum viriliter fecerunt, et non dederunt sibi solarium. Tunc²⁵ magistratus noluit boni fratri facere suam cucullam rehabere, sed dixit ad eum: 'Vos multa incipitis, certe non semper vobis sic pertransibit, vade tu in nomine centorum diabolorum, et mane in tuo Monasterio', et dedit ei refutatorios, et sic bonus frater verecundatus et confusus fuit. Et illudebant ei, et postquam illusissent ei, imposuerunt nobis crucem magnam,³⁰ quod sub magna pena non debemus exterius Monasterium ire super plateas. Sed reverendus pater frater Prior non fuit domi, quando hæc pertransierunt: sed quando de via revenit, ipse misit omnem rem pertingere ad reverendum patrem Provincialem gratiosum dominum nostrum (ipse ille doctus vir illuminatus, lux mundi, qui super duas disputationes strenue se habuit contra hereticos, et superdisputavit eos omnes, sed noluerunt ei credere ipsi infideles). Tunc reverendus pater Provincialis statim venit in civitatem, et certe fuit, ipse et Prior male contentus super illum fratrem, quod sic inconsiderate ivit ad magistratum, melius fuisset quod sibi emissemus novam cucullam de optimo panno, sed fecit ex bono zelo.⁴⁰

⁸ bonum 6. ²² interrogavit 6.

Et statim Provincialis ivit ad magistratum et senatores, et rogavit eos, ut nobis iterum licentiam darent, ut possumus de monasterio ire super plateas, sed nihil potuit impetrare, quia dixerunt omnes, totus consulatus: hoc parvum est, quod non debemus amplius exire; ipsi volunt nobis adhuc unum factorem dare (ipsi vocaverunt curatorem), qui debet monasterio omnia percipere et exponere, et nobis solummodo necessaria dare. Certe si hoc esse erit, tunc habet finem circa libertatem ecclesiasticam, nihil est amplius, diabolus maneat in monasterio, (o frater mi) vivi pervenimus illuc. Quis hunc aliquando potuit sperare dolorem, quod nostri optimi fautores nobis sic derecedunt? Et certe reverendus pater frater prior est valde contristatus, et fuit aliquibus diebus præ tristitia infirmus, sed hodie est octava, quod de mane post tertiam digestionem, unum malum sudorem habuit, et postmodum surrexit, et ivit ad opus naturæ, et cacavit valde male nimis, non spisse sed tenuiter, et factum est melius circa illum. Sed habet bonam expectantiam ab una faultrice ordinis, quæ bene scit illi coquere bona iuscula, et moniales crepitus, et huiusmodi. charissime frater, si laici nostri domini erunt, omnes nos deridebunt: quia iam fecerunt unum proverbium de nobis, et acceperunt illi de uno antiquo, quod dicitur de uno plebano, qui libenter comedit bonum caseum, et quando in sancta nocte fuit in ludo pascali, tunc sua bona faultrix sibi bonum caseum furavit, et quando revenit de ludo, et non invenit caseum, clamavit: 'per deos sanctos, meretrix furavit caseum'. Sic iam quando nos de muris expicimus ad plateas, solatii gratia, ipsi convertunt proverbium, non simpliciter, sed per contrapositionem, et clamant: 'Audite per deos sanctos, meretrix furavit cucullam'. Pie frater, sic oportet nos habere multas et magnas vexationes et tribulationes sub istis laicis, propter ordinem nostrum. Et vere iam in nobis implentur illæ scripturæ: 'Servi dominati sunt nostri, non fuit qui redimeret de manu eorum. Senes defecerunt de portis, iuvenes de choro psallentium, defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster'. Charissime frater, ora pro nobis deum, ut liberet nos a malis laicis. Sed quicquid feceris, bone Frater, vide, ut hanc literam illi mali ribaldi poetæ seculares non sciant, et non intelligant, quia alias erunt scripturi de nobis. Vale pangratice, charissime, pie Frater. Datum monasterio nostro, in octava mensis Maius, in anno 1537.

Si quis vult hoc epistolium cum elegantis meliorare, ille bene potest: sed debet textum historiæ mittere integrum manere, quia est veritas, et non potest aliquis tam mala scribere, multum peius nobis transivit.

Hæc litera missa fuit ex Brabantia, uno devoto Fratri in Moguntia, de aliquibus malis, et inchristianis novitatibus scripta.

¹⁰ derecedunt. Et 6. ²³ falatij 6. ³² ut] & 6. ³³ in-]luctum 6.